

„Mūsējie ir dabas ļaudis..”

(Jānis Jaunsudrabiņš)

16. jūnijā – vasaras saulgriežos, kad gada ritumā gaismas ir visvairāk, Ulbrokas bibliotēka savus lasītājus aicina ceļot pa Latvijas kultūrvēsturiskām vietām. Šogad izpētei vienas dienas ceļojums pa Sēlijas baltajiem lielceļiem, kas mūs aizved latviešu rakstniecības dižvīru – Raiņa un Jāņa Jaunsudrabiņa bērnu dienu pasaulē.

Dzejnieka un dramaturga Jāņa Pliekšāna (Raiņa) bērnības zemē Tadenavā ir saulains, kluss un mierīgs. Raiņa tēva 18. gadsimta celtajā mājā, kas atrodas senās sēļu zemes maža ielokā, ko ieskauj simtgadīgas kļavas un liepas, iekārtots muzejs. Simtgadīgā gulbūve, koki, lauki, pļavas, meži, Eglaines upīte un vecā pirtiņa ir galvenie notikumu liecinieki un atmiņu paudēji.

Paldies Dunties pagasta muzeja un Tadenavas bibliotēkas vadītājai Ainaī Timofejevai par Žaniņa tēla „iedzīvināšanu”, par nelielās ekspozīcijas apskati, kur redzams visai maz – kristāmtrauks, šūpulītis un vēl daži sadzīves priekšmeti.

Savukārt, viena no sēļu dižgāra Jāņa Jaunsudrabiņa piemiņas vietām ir Neretas „Riekstiņi”. Viensēta ir rakstnieka „Baltās grāmatas” un „Mūsmājas” tēlojuma darba pamatā. Saimniecības ēkā iekārtotais muzejs (celts 19. gs. sākumā, restaurēts 1977. gadā) priecē ar savu reālo vidi – grāmatas, gleznas, fotogrāfijas, personīgās lietas un bezgala sirsnīgais, asprātīgais saimnieces Ilzes Līdumas stāstījums.

Paldies Mūsmāju saimniecei par atraktīvu un dzīves gudru vēstījumu, paldies par mācībstundu kultūrvēsturē, kas vienaldzīgu neatstāja ne mazu, ne lielu Jāņa Jaunsudrabiņa daiļrades pazinēju.

Neba (ne jau) literārais devums vien ir skatāms Sēlijas pusē. Nelielai atpūtai un dzīvesdziņas uzturēšanai – veselības un harmonijas vispārējai labsajūtai, piestājām Rubenes pusē. Dronku salas „Gulbju” māju saimnieki Rita un Juris Skrējāni kopj senu sēļu sētu, kurā Skrējāni bijuši amatnieki, galdnieki un namdari piecās paaudzēs. Arī šodien, gluži kā sentēvu laikos, senlietu kolekcija un darba rīki, daudzveidīgi augi – dekoratīvie, garšaugu un ārstnieciskie, zāļu tējas, melnā pirts, avotiņš ar dziedniecisku iedarbību un pašu saimnieku uzņēmība saglabāt sēļu sētas un dzimtas vēsturisko mantojumu, liecina vien par pamatīgumu un sīkstumu visu grūtību priekšā.

Paldies saimniekiem par pusdienu maltīti un sēļu cepelīniem, kas viņu mājās jo iecienīts viesu ēdiens. Kartupeļu rīvēšana notiek ar rokām, arī tik lielai ceļotāju grupai – 48 kopskaitā, kā mūsējā, viss ir paveicams.

Mūsu skatienam un vērtējumam nedaudz vēlāk Rubenes dabas parks, ko nesenajos padomju laikos (20. gs. 50. gados), sava prieka pēc sāka veidot toreizējais priekšsēdētājs Bronislavs Oborūns. Vaļasprieks pārtapis kā skaists kultūras un atpūtas centrs. Septiņdesmitajos gados te jau bija plaši dekoratīvo augu – koku, krūmu un puķu stādījumi, plaša brīvdabas estrāde. Uz ezera saliņu ved romantisks tiltiņš. Karuselis, šūpoles, rūķu namiņš – to visu var atrast priežu meža ielokā.

Patiesībā arī mūsu ceļojums aizsākās ar priedes koka stādīšanu, par ko esam gana lepmi. Latviešu tautai tik nozīmīgais „Dvēseļu dārzs” jeb Likteņdārzs Kokneses salā ir jauns skatījums uz totalitārā režīma 20. gadsimta notikumiem. Mūsu skatienam neizpalika Likteņdārza maketa apskate par Dārza tapšanas procesiem Kokneses novada domē.

Ikviens šajā kultūrvēsturiskajā piemiņas vietā, kas iecerēts kā ceļš cauri pagātnei uz nākotni ar gaišām cerībām, ko simbolizē ziedi, koku stādījumi, ūdens, akmeņi var piedalīties, veicot ziedojumu vai atbalstot Koneses fonda organizētās talkas.

Stopiņu novada ļaudis – ceļotāji saņēma pateicības apliecinājumu par ieguldījumu Likteņdārza tapšanā, kopīgi ieguldot 50 latu lielu naudas summu. Iestādīto kociņu saraksts ar veltījumiem ir publiskots Kokneses fonda mājaslapā - <http://www.liktenadarzs.lv/?mid=3&pname=main&mid2=27>.

Paldies ekskursijas vadītājai koknesietei Daigai Dūņiņai par viedo un daudzpusīgo stāstījumu visa ceļojuma laikā, jo īpaši pārsteidza likteņupes Daugavas vēsturiskais un laikmetīgais skaidrojums. Paldies „Skaisto skatu aģentūrai” par sadarbību un jauku, iespaidiem bagātu ceļojumu!

Paldies visiem Stopiņu novada ceļotājiem, kas atbalsta Ulbrokas bibliotēkas ikgadējās ekskursijas, jau piektkārt ceļojuši – Ausma Krauze, Gunta Purviņa, Ilga Narvila un Oskars Baumanis, Aina un Valērijs Endleri, Vija Kaļčeva un mazbērni Antra un Mārtiņš, Vija Nemane un mazmeita Marta.

Paldies visiem, kas ar labu domu, vārdu un vēlmi izzināt kultūrvēsturiskos procesus, labprāt dodas ziedošajā, enerģētiskajā dabā, lai apliecinātu – mūsējie ir dabas bērni. Un tur var mācīties gan izturību un prieku, gan zinības un vērīgumu, gan līdzjūtību un vēlmi visā piedalīties. Uz tikšanos jaunos ikdienas lasījumos, informācijas procesos un rudens sezonas pasākumos.

Koknese, Likteņdārzs. Koka stādījumu veic jaunā paaudze – Eleonora, Marta, Antra, Mārtiņš, Amanda, turpat līdzās Kristaps un Roberts un Māra Zebauere (Stopiņu novada Represēto biedrības priekšsēdētāja)

Likteņdārzs un grupas kopējais ieguldījums (ziedojums 50 Ls vērtībā) kultūrvēsturiskās piemiņas vietas izveidei un 20.gadsimta totalitāro režīmu upuru piemiņai. 2010. gada 25.

jūnijs

Mūsējie ir dabas bērni ..., ciemojoties Dronku salas senās sēļu sētas „Gulbju” saimniecībā.

Katra ciemiņa sapnis - avots ar oļu vannu, kurā iebrist un pastaigāt ar basām kājām, lai nogurumu kā ar roku atņemt. Tas viss un daudz kas cits kalpo Skrējānu un citu ģimeņu stiprumam.

Nereta. Mūsmāju saimnieces Ilzes Līdumas stāstījums par Jaunsudrabiņa un Saknīšu dzimtu atdusas vietām Ķišku kapsētā. Piemiņas zīmes autors Ojārs Feldbergs.

Daiga BRIGMANE, Stopiņu novada Ulbrokas bibliotēkas vadītāja,

2010. gada jūnijs